

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת תזריע מצורע (ובחול"ל פרשת שמיני) תשע"ב
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,
ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: הצורך בהקדמת שבת קודש למצות מילה

הפעמים בהן נראה אליו הקב"ה, נזכר בפירוש מה דיבר עמו. אולם לאחר המילה נאמר: "וירא אליו ה'" ולא נזכר שדיבר עמו שם, ללמדך, שהתגלות זו של השכינה היתה מצד מעלת קדושתו של אברהם שנעשה מוכן להשראת השכינה.

ולכן לפני המילה, בסוף התגלות ה' אל אברהם נאמר (לך לך י"ז, כ"ב): "ויכל לדבר איתו ויעל אלהים מעל אברהם". דהיינו, שההתגלות היתה רק בשעה שדיבר ה' עם אברהם ולאחר מכן הסתלקה השכינה. אולם בהתגלות שלאחר המילה, כבר לא מוזכרת הסתלקות השכינה, לפי שאז שרתה השכינה על אברהם באופן תמידי.

נמצא, כי המילה מכשירה את האדם להיות מעון לשכינה.

מעלה זו קיימת גם אצל שמירת שבת, כמובא בתיקוני הזוהר (תיקון מ"ח דף ע). על הכתוב (כי תשא ל"א, ט"ז) "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם", שמילת "לדרתם" שנכתבה כתיב חסר, נדרשת מלשון דירה, ובא להורות, שעל ידי שמירת שבת נעשה האדם מוכן להשראת השכינה עליו.

וכן הוא במדרש (ילקוט שמעוני כי תשא רמז שצ"א): כותי ששמר את השבת עד שלא קיבל את המילה חייב מיתה... בנוהג שבעולם, מלך ומטרונא שיושבין ומשיחין זה עם זה, מי שבא ומכניס ראשו ביניהם אינו חייב מיתה?! כך השבת היא אות בין הקב"ה ובין ישראל, שנאמר (כי תשא ל"א, י"ז) "ביני ובין בני ישראל אות היא", לפיכך כותי שבא ומכניס עצמו ביניהם חייב מיתה. ע"כ.

מבואר מזה, כי בשבת קודש משרה הקב"ה את שכינתו על ישראל, ולכן גוי ששבת ומכניס עצמו בין הקב"ה ובין כנסת ישראל, חייב מיתה.

"וביום השמיני ימול בשר ערלתו"

במדרש (ויק"ר כז, י) מובא טעם למצות מילה ביום השמיני: "משל למלך שנכנס למדינה וגזר ואמר: כל אכסנין שיש כאן לא יראו פני עד שיראו פני המטרונא תחילה. כך אמר הקדוש ברוך הוא: לא תביאו לפני קרבן עד שתעבור עליו שבת, שאין ז' ימים בלא שבת, ואין מילה בלא שבת". ע"כ.

וצריך להבין מה ענין הקדמת שבת למצות ברית מילה?

ועוד יש לשאול, הרמב"ם בפירוש המשניות (סוף פרק גיד הנשה) כתב וז"ל, וכמו כן אין אנו מלין מפני שאברהם אבינו ע"ה מל עצמו ואנשי ביתו, אלא מפני שהקב"ה ציוה אותנו ע"י משה רבינו שנמול כמו שמל אברהם אבינו ע"ה. עכ"ל. וקשה, איך זה שמצינו בגמרא (סוף פרק ר' אליעזר דמילה) "אבי הבן אומר אשר קדשנו במצוותיו וציונו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו", הלא עיקר המצוה נאמרה למשה מסיני ויותר ראוי היה לומר "להכניסו בבריתו של משה רבינו"?

ליישוב את הדברים, אמרו חז"ל במדרש (בר"ר מת, ב) "ומבשרי אחזה אלוה" (איוב י"ט, כ"ו) – אילולי שעשיתי כן (שמלתי את עצמי) מהיכן היה נגלה אלי – "וירא אליו ה'" (וירא י"ח, א'). ע"כ. כלומר, בזכות שאברהם מל את עצמו, זכה שנגלה אליו הקב"ה.

והקשה הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע בספרו פרי צדיק (פרשת וירא אות א'), הרי גם קודם ברית המילה נגלה הקב"ה לאברהם, כגון להבטיחו על זרעו, ועל ירושת הארץ, ואף לצוותו על המילה, והיאך אמר אברהם שבזכות שמל את עצמו נגלה אליו הקב"ה?

ותירץ, שקודם המילה לא נתגלה הקב"ה לאברהם אלא בשביל דיבור או ציווי כלשהו, ועל כן בכל

כמו כן מובא בזוה"ק (עי' פרשת קרח דף קעטז): מעולם לא זוה שכינה אפילו בשבת של חול. ופירש בספה"ק ייטב לב (פרשת אמור), שבת של חו"ל ראשי תיבות: חוץ לארץ. לומר, שגם בשנות הגלות כשישראל נפוצים בארבע כנפות הארץ, גם שם על ידי שמירת שבת קודש יזכו שתשרה השכינה עליהם.

והנה, מובא בזוה"ק (פרשת בלק דף קפז.) על הינוקא בנו של רב המנונא סבא שדרש לפני התנאים דברים נשגבים ונוראים ונהמקובל האלקי רבי אברהם אזולאי זי"ע בפירושו אור החמה על הזוה"ק (שם דף רז.) מסביר שאותם תינוקות המוזכרות בזוהר הם גלגולי נשמות וז"ל: ואינון גלגול נשמות, ולכך יתנוצצו אותם הנשמות בהם, והם מדברים כזקנים ממש מצד התעוררות נשמתם. והענין הוא, כי הנשמות כולם שמתו בחורבן כמה אלפים מישראל, וכן בביתר וכולם יתגלגלו יחד כדי להשתלם, ולזה היו צריכות גלגול. והקב"ה ראה דורו של רבי שמעון סבא, מארי דדרא, שבזכותו יהיו כולם זוכים לחיי העוה"ב, לכן גלגלם בדורו לתקן שתי ישיבות עליונות, ישיבה עליונה בגן עדן עליון וישיבה תחתונה בגן עדן תחתון. לכן גלגלם כולם לתקנם ולצרפם וללבנם, ובדורו יתקנו הישיבות, רוחות ונשמות וכו'. עכ"ל. ואחד מהדברים שדרש לפנייהם הוא על הפסוק בקהלת (ב', י"ד): "החכם עיניו בראשו", ונשאלת השאלה, איך שייך לשבח את החכם שעניו בראשו, הלוא כל אדם בעולם עניו בראשו ולא בגופו או בידיו, אם כן מדוע משבח בכך את החכם שעניו בראשו יותר מכל שאר בני העולם?

ומתוך הינוקא על פי המבואר בגמרא במסכת שבת (דף קנז.), שאסור ללכת ארבע אמות בגילוי ראש, כדי שתהיה לו יראת שמים, מסביר הינוקא מה הטעם שצריך לכסות את הראש: "דשכינתא שריא על רישיה" - השכינה שורה על ראשו, ומחמת יראת השכינה ראוי שיכסה את ראשו.

וזהו פירוש הכתוב: "החכם עיניו בראשו", שמסתכל תמיד בעיניו על השכינה שנמצאת על ראשו, ואינו מסיח דעתו ממנה, כמו שנאמר (תהילים ט"ז, ח'): "שויתי ה' לנגדי תמיד", וכל דיבוריו ומעשיו מכוונים לכבוד השכינה שעל ראשו, שלא יגרום ח"ו בעוונותיו לגרש את השכינה מעל ראשו.

ממשיך הינוקא ומפרש בזה את הפסוק (קהלת ט', ח'): "בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר". שהגוף של האדם הוא בבחינת "פתילה", אשר על ראשו מאיר האש שהיא השכינה הקדושה, אולם כמו שאי אפשר לאש לבעור בלי שמן, כך אין השכינה יכולה להאיר על ראשו של אדם בלי שמן שהם מצוות ומעשים טובים. וזהו פירוש הכתוב: "בכל עת יהיו בגדיך לבנים" - במצוות ומעשים טובים, "ושמן על ראשך אל יחסר", שלא יחסר שמן לשכינה שמאירה על ראשו.

לאור זאת יש לומר, כי גם שבת קודש וגם ברית מילה עניינם אחד - השראת השכינה על עם ישראל, אלא השבת קודש היא בבחינת אותו "שמן" אשר על ידו יכולה השכינה לבעור ולהאיר, ואילו ברית המילה היא אותה אש המאירה על האדם. נמצא, כי לא ניתן להדליק את האש - להשרות את השכינה בעת הברית, ללא שיתן קודם לכן שמן בפתילה, וזה עניינה של שבת קודש, שיש להקדימה למצות מילה.

ובדרך רמז יש לומר "וביום השמיני ימול" ראשי תיבות יה"ו, וחסרה אות ה' אחרונה, שאותה משלים על ידי שבת קודש, כמו שכתב מהר"ח בספרו עץ הדעת טוב (פרשת כי תשא) ששבת קודש היא כנגד האות ה' אחרונה שבשם הוי"ה, וז"ל: וזהו שנאמר "וביום השביעי שבת וינפש", כי השביתה היתה אל ה' אחרונה הנקראת "נפש", שהיתה כביכול יגיעה בימי החול ועתה "וינפש" - נפש יתירה וכו'. יעו"ש המשך דבריו. ללמד, כי השראת השכינה בשלמות על האדם, היא על ידי שתי המצוות יחדיו - שבת ומילה.

כמו כן יש לומר בענין מצות תפילין, אשר בהנחתן שורה השכינה עליו (עי' ראשית חכמה שער הקדושה פרק ו', מהר"ש"א ברכות ו. ד"ה מנין שהקב"ה). ודרשו בגמרא בשבת (קנג.): "בכל עת יהיו בגדיך לבנים" אלו ציצית, "ושמן על ראשך אל יחסר" אלו תפילין. ולפיכך יש להקדים את תפילין של יד לתפילין של ראש (מנחות לו.), כי תפילין של יד הם בבחינת ה"שמן" אשר על ידו בוערת האש, ואילו תפילין של ראש הם בבחינת האש - השכינה המאירה על האדם, שאינה יכולה להאיר ללא שיתן קודם את השמן.

לכל השואלים ולכל המצפים!

בשיר ושבח לבורא כל עולמים יצא לאור הכרך הרביעי מסדרת הספרים

נחלת שדה על חומש ויקרא

אוצר בלום של חידושים נפלאים וביאורים מתוקים מלאי רעיונות קודש שופעי ניהוחות יראה ואהבת ה', בבקאות עצומה בדרך הדרוש והחידוד גימטריות ופרפראות ערוך בטוב טעם ודעת.

לפרטים: 050-4145482

800

עמודים